

«Είναι απαραίτητη στην ηθική η ιδέα του υπερβατικού Καλού; Σκέψεις πάνω στη φιλοσοφία της Άιρις Μέρντοχ»

Δρ. Μιχάλης Πάγκαλος

Περίληψη

Θα προσπαθήσουμε να εξετάσουμε την έννοια της υπερβατικότητας του Καλού, όπως την εισήγαγε στη φιλοσοφία του 20ού αιώνα η Άιρις Μέρντοχ. Η Ιρλανδή στην καταγωγή φιλόσοφος και συγγραφέας Άιρις Μέρντοχ επηρέασε βαθιά δεκάδες φιλοσόφους στον αγγλοσαξωνικό κόσμο, με επιφανέστερους τον Τσαρλς Ταίλντορ και τον Άλασνταϊρ Μάκιντάϊρ και πολλούς θεολόγους. Υπήρξε εμβληματική προσωπικότητα για μια ολόκληρη γενιά. Η ίδια μπορεί, υπό την ευρεία έννοια, να θεωρηθεί μαθήτριά του Βιτγκενστάϊν και της Άνσκομπ –τους οποίους γνώρισε προσωπικά–, αν και το γράψιμό της φέρει ανεξίτηλα τα σημάδια μιας εντελώς προσωπικής όρασης. Επηρεάστηκε βαθιά και από τη Σιμόν Βέλ, ιδίως σε ό,τι αφορά το θέμα του χριστιανικού μυστικισμού. Ο πιο μεγάλος της δάσκαλος –όπως και της Βέλ– είναι ωστόσο ο Πλάτωνας. Η Μέρντοχ δεν γράφει ογκώδεις πραγματείες, αλλά φιλοσοφικά δοκίμια με λογοτεχνικό ύφος και χρώμα, γεμάτα από εικόνες, αντιστίξεις, παρομοιώσεις και μεταφορές. Το ύφος της είναι γλαφυρό, αντισυμβατικό και νευρώδες. Η όραση της απολύτως προσωπική. Ενίοτε καταφεύγει σε μια λεπτή ειρωνεία. Νομίζω ότι αποτελεί ένα είδος μυθιστοριογράφου της σύγχρονης φιλοσοφίας, γιατί έγραψε και διηγήθηκε με μεγάλη τέχνη το μυθιστόρημα της ηθικής.

Σύντομο βιογραφικό

Ο Μιχάλης Πάγκαλος γεννήθηκε το 1970 στην Αθήνα. Σπούδασε μαθηματικά στην Αθήνα και φιλοσοφία στο Παρίσι και την Αθήνα. Από το 2007 εργάστηκε ως φιλόλογος στη Μέση Εκπαίδευση και, συγχρόνως, δίδαξε στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ). Έχει, μεταξύ άλλων, μεταφράσει τα βιβλία: Τσαρλς Ταίηλορ, *Οι δυσανεξίες της νεωτερικότητας*, Εκκρεμές 2006, Εμμανουήλ Λεβινάς, *Ελευθερία και εντολή*, Εστία, 2007, Μυριάμ Ρεβώ ντ' Αλλόν, *Ο συμπονετικός άνθρωπος*, Εστία, 2013 και, *Γιατί δεν αγαπάμε τη δημοκρατία;*, Εστία, 2016 κ.ά. Έχει, τέλος, δημοσιεύσει άρθρα για τον Λεβινάς, τον Πρίμο Λέβι, τον Καρλ Μπαρτ, τον Πωλ Ρικαίρ, την Άιρις Μέρντοχ κ.ά. στα περιοδικά: *Νέα Εστία*, *Άνθρωπος*, *Φρέαρ*, *Σύναξη*, *Cahiers d'Etudes Levinassiennes* κ.ά.